

V2000-12 23.02.2000

Panteordning på brødkasser - dispensasjon fra konkurranseloven § 3-1

Sammendrag:

Baker og Konditorbransjens Landsforening gis dispensasjon slik at de kan anbefale sine medlemsbedrifter å innføre pant på brødkasser samt anbefale pantets størrelse. Dispensasjonen varer til 22. februar 2005.

Konkurransetilsynet viser til Deres brev av 17. november 1999 hvor De søker om dispensasjon fra konkurranseloven § 3-1 slik at De kan anbefale Deres medlemmer om å innføre en panteordning for brødkasser, samt fastsette hvilken pris den enkelte bør ta for denne.

Baker og Konditorbransjens Landsforening

Baker- og Konditorbransjens Landsforening (BKL) er en bransjeorganisasjon for bakerier og konditorier tilsluttet Næringsmiddelbedriftenes Landsforening. BKLs oppgave er bl.a. å ivareta baker- og konditorbransjens interesser overfor myndighetene på alle plan.

Nærmere om samarbeidet

Bakeri- og konditorbedriftene leverer sine varer ut til kundene i kasser eller kurver. Det er meningen at disse kassene skal returneres bakeriene/konditoriene ved neste gangs levering av varer, men det viser seg å være et ikke ubetydelig svinn på disse kassene. Siden hver enkelt kasse representerer en verdi på ca. 35-40 kroner, taper hvert enkelt bakeri/konditori hvert år store summer på kasser som forsvinner. Bedriftene bruker også betydelig tid på å forsøke å lete opp og innhente kasser.

For å bøte på dette problemet ønsker BKL å anbefale sine medlemmer å innføre en panteordning for kassene samt størrelsen på pantet. Det er foreløpig ikke tatt stilling til denne men BKL opplyser at det er sannsynlig at de vil anbefale kroner 35 i pant per kasse.

Panteprisen for kassene vil bli påplussset faktura for hver levering. Panteprisen vil være et selvstendig påslag knyttet til antall kasser levert, og vil som utgangspunkt ikke influere på prisene for bakerivarene. Det er ennå noe uklart hvordan oppgjøret konkret vil foregå når den enkelte kunde leverer kassene tilbake. Muligens vil man ha noe ulike modeller alt ettersom hvor stor kunden er.

Forholdet til konkurranseloven

Konkurranseloven §§ 3-1 og 3-4

Konkurranseloven § 3-1 første ledd setter forbud mot at to eller flere ervervsdrivende for salg av varer eller tjenester ved avtale, samordnet praksis eller på annen måte som er egnet til å påvirke konkurransen, fastsetter eller søker å påvirke priser, avanser eller rabatter.

Konkurranseloven § 3-4 første ledd setter forbud mot at sammenslutninger av ervervsdrivende selv fastsetter eller oppfordrer til reguleringer som nevnt i § 3-1.

BKL er en bransjeorganisasjon for bakerier og konditorier som har til formål å ivareta disse interessene. BKL vil således være en sammenslutning av ervervsdrivende. Det er BKL som oppfordrer medlemmene til å innføre en panteordning samt fastsetter størrelsen på pantet. Spørsmålet blir om det BKL oppfordrer til og fastsetter, er en regulering i strid med § 3-1.

En brødkasse vil være en vare i konkurranselovens forstand, jf. § 1-2 bokstav d. Denne varen har de ervervsdrivende hittil unnlatt å ta seg betalt for, til tross for at innkjøp av kassene representerer en god del utgifter for bakeriene/konditoriene. Systemet hittil har vært basert på at brødkassene skal leveres tilbake til konditoriene/bakeriene ved neste gangs levering til kundene. Det må derfor kunne anføres at de hittil kun har vært utlånt til kundene.

Ved innføring av en panteordning for brødkassene har BKL fastsatt en pris på brødkassene som i størrelsesorden tilsvarende omtrent hva det koster medlemmene å anskaffe seg disse. Innføringen av en pantepriis har til formål å få kundene til å levere brødkassene tilbake til konditoriene/bakeriene, men vil også ha det formål at prisen vil dekke det økonomiske tapet som oppstår dersom kassene ikke blir levert tilbake.

Sett fra kundenes side vil det faktum at de har betalt en pantepriis for kassene innebære at de har en oppfordring til å levere kassene tilbake, men ingen forpliktelse. Det må antas at bakeriene og konditoriene således ikke kan kreve kassene tilbakelevert. Dette elementet må være avgjørende for vurderingen av om man står overfor et regulært salg. I forhold til konkurranseloven § 3-1 første ledd må panteordningen anses som et "salg" med tilbakeleveringsrett (og etterfølgende oppgjør) for kunden.

BKL vil dermed fastsette prisen for salg av brødkassene i strid med konkurranseloven § 3-1 første ledd. Trolig vil alene det å oppfordre medlemmene til å innføre en panteordning også være i strid med § 3-1 første ledd. Selve innføringen av panteordningen vil innebære at BKL oppfordrer medlemmene til å ta en pris på en vare som de hittil ikke har tatt seg betalt for, og dette må sidestilles med en prisfastsettelse.

BKL vil etter dette behøve dispensasjon fra konkurranseloven § 3-1 første ledd.

Dispensasjon etter konkurranseloven § 3-9

Konkurransetilsynet kan med hjemmel i § 3-9 gi dispensasjon fra forbudene i §§ 3-1 til 3-4 dersom:

- a) Konkurransereguleringen innebærer at konkurransen i vedkommende marked forsterkes,
- b) det må forventes effektivitetsgevinster som mer enn oppveier tapet ved konkurransebegrensningen,
- c) konkurransereguleringen har liten konkurransemessig betydning, eller
- d) det foreligger særlige hensyn.

Konkurransetilsynets vurdering

Markedet for brødkasser i salg fra bakeri til detaljhandlere bør sees i sammenheng med omsetning av bakerivarer, der kostnader knyttet til brødkassene er en del av distribusjons-kostnadene for bakerivarer.

Det er i dag et betydelig svinn på brødkasser, noe som forkorter brødkassenes funksjonelle levetid. Videre bruker bakeriene ressurser på å lete opp savnede brødkasser. Dette påfører bakeriene kostnader som igjen kan få betydning for deres prissetting av bakerivarer.

Konkurransetilsynet antar at innføring av pant på brødkassene vil være et sterkt nok incitament for detaljhandlerene til at de vil levere/selge tilbake brødkassene til bakeriene. Det må antas at dette tiltaket vil redusere bakerienes kostnader knyttet til distribusjon av bakerivarer. Det legges videre til grunn et det ikke er knyttet vesentlige kostnader til panteordningen i seg selv og at en samordnet innføring av pant på brødkasser fra BKLs medlemmer vil ha liten effekt på konkurransen dem imellom. På denne bakgrunn konkluderer tilsynet med at innføring av pant på brødkasser vil gi en effektivitetsgevinst som mer enn oppveier tapet ved konkurransebegrensningen.

Konkurransetilsynets vedtak

Etter en samlet vurdering legger Konkurransetilsynet til grunn at et initiativ som beskrevet vil gi effektivitetsgevinster som mer enn oppveier tapet som følger av initiativet. På denne bakgrunn og med hjemmel i konkurranseloven § 3-9 bokstav b) har Konkurransetilsynet fattet følgende vedtak:

Baker og Konditorbransjens Landsforening gis dispensasjon fra konkurranselovens § 3-4, jfr § 3-1 første ledd, slik at de kan anbefale sine medlemsbedrifter å innføre pant på brødkasser samt anbefale pantets størrelse.

Vedtaket trer i kraft straks og gis varighet til 22. februar 2005.

For ordens skyld gjøres det oppmerksom på at vedtaket kan påklages innen tre uker. En eventuell klage stiles til Arbeids- og administrasjonsdepartementet, men sendes Konkurransetilsynet. For øvrig vises til vedlagte skjema "Melding om rett til å klage over forvaltningsvedtak".

Konkurransetilsynet gjør oppmerksom på at dispensasjonen kan trekkes tilbake dersom forut-setningene for dispensasjonen ikke lenger er til stede, jf. konkurranseloven § 3-9 tredje ledd.

Dersom det er behov for dispensasjon utover det tidsrom som dispensasjonen er innvilget for, bes De søke om forlengelse i god tid før dispensasjonen utløper.

[til toppen](#)